

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0089-11>.

6. Сисюк С.В. Організаційні аспекти обліку благодійної допомоги у бюджетних установах. *Вісник Львівської комерційної академії*. Львів: Видавництво львівської комерційної академії, 2014. Вип. 44. С. 51-56

7. Сисюк С. В. Проблеми й перспективи вдосконалення організації обліку в Україні: теоретико-прикладні аспекти і міжнародні вимоги. *Бізнес Інформ*. 2016. №9. С. 218–223.

ГРУПА ОПДм-11

Віктор Баран

ОСОБЛИВОСТІ ТЕОРІЇ ОБЛІКУ У ПЕРІОД ПЕРЕХОДУ ДО ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

В результаті економічного, політичного, соціального та духовного розвитку суспільства вдосконалювалась теорія та система ведення обліку. Якщо аналізувати періодизацію стадій розвитку економіки, то видно, що після аграрного суспільства відбувалося домінування промислового виробництва, що сприяло розвитку промисловості, механізації, автоматизації та використання досягнень науки, проте межа між ХХ ст. та ХХІ ст. стала переломним етапом розвитку економіки в суспільстві, яке почали трактувати як інформаційне суспільство.

В аграрному суспільстві користувачами інформації обліку були власники, які здебільшого самостійно виконували функції бухгалтера. Розвиток масштабів господарської діяльності, зростання кількості господарських операцій і ускладнення технологічних процесів привели до розширення кола користувачів інформації. Відбувся перехід від ручного одиничного виробництва до масового фабричного. З розвитком господарств і появою економічних партнерів, постачальників, покупців, позичальників тощо в обліку виникли процедури звірки взаємних зобов'язань (XVIст.). У кінці XVI на поч. XVIII ст. почали формуватися перші податкові системи, відбувався розвиток банківської справи. В результаті цього основними користувачами інформації стали держава, банки, контрагенти, кредитори [1, с. 114].

У XVII ст. із появою акціонерних товариств користувачами інформації стають інвестори. Розширення кола користувачів інформації, зміна технології виробництва та інші фактори зумовили другу революцію в розвитку обліку, яка в часі збігається з промисловою революцією XVII – XIX ст. і є опосередковано її результатом. Облікова практика почала перетворюватися в специфічну галузь знань і вмінь, які потрібно накопичувати і розвивати, та набувала певних рис

системи, основою якої є подвійний запис. Саме за цих умов було сформовано основні облікові категорії: рахунок, баланс, подвійний запис, сальдо тощо.

Маштабний вплив на облікову систему мало розповсюдження акціонерних товариств, створення транснаціональних корпорацій і вимога акціонерів та стейкхолдерів щодо оприлюднення звітності (кін. XIX – поч. XX ст.), на що облікова система зреагувала жорсткою регламентацією правил складання звітності. Цінності тогочасного суспільства зводилися до економічного зростання і домінування матеріальних потреб та їх задоволення. Інші соціальні структури та їхні інформаційні потреби до уваги не бралися.

В багатьох випадках розвиток обліку відбувався через осмислення практики його ведення. Наступна революція в обліку датована кінцем XX – поч. XXI ст., яка мала схожість з управлінською революцією. Суть змін в обліку полягає в тому, що бухгалтера посіли базові позиції в управлінні підприємствами, а з ускладненням технологічних, економічних і соціальних процесів їхні інформаційні запити значно ускладнилися і вийшли за межі можливостей подвійного запису [2, с. 165].

Отже, традиційно облік розвивався за еволюційним сценарієм, що зумовило виникнення суперечностей між інформаційними потребами менеджменту та інформаційними можливостями обліку. Необхідність обліку в усі часи була і є обов'язковою потребою, адже облік формує уяву про потрібні речі та процеси.

Під інформаційними ресурсами розуміють інформацію, яка є цінністю для підприємства, яка має не меншу, якщо не більшу ніж інші матеріальні ресурси. Цінність інформації визначається тим, наскільки вона сприяє процесу аналізу і прогнозування. Інформація дає можливість реагувати на неї та спрямовувати курс розвитку підприємства на стратегічні цілі. Проте для цього необхідно мати різноманітну інформацію, що стосується минулого, теперішнього та майбутнього образу бізнесу та його ефективності [3].

Інформаційне суспільство декларує визначальний характер інформації та теоритичних знань у технологічному процесі, бо виробничий процес більше не є основним вирішальним фактором змін. У контексті таких тверджень, нового підходу вимагає інформаційне забезпечення облікової системи. Дослідження і розвиток нових видів обліку, уведення нових принципів створення інформації в облікову систему і фінансову звітність актуальні не лише з точки зору розвитку обліку, а й реальної економіки.

Система обліку інформаційного суспільства значно відрізняється від системи обліку аграрного суспільства і має наступні ознаки (рис. 1).

Система обліку є засобом обробки і групування економічної інформації, що міститься в первинних документах з метою планування, прогнозу,

прийняття рішень і контролю. Удосконалення системи обліку пов'язують, перш за все, з розвитком її підсистем – фінансового, управлінського і стратегічного.

В результаті удосконалення системи обліку інформаційного суспільства виникає потреба у збільшенні обсягу інформації, що характеризує попит на продукцію, можливості її збуту за певних умов і вимог ринку, матеріально-технічне постачання виробництва, ефективність виробів та інших сторін діяльності підприємства.

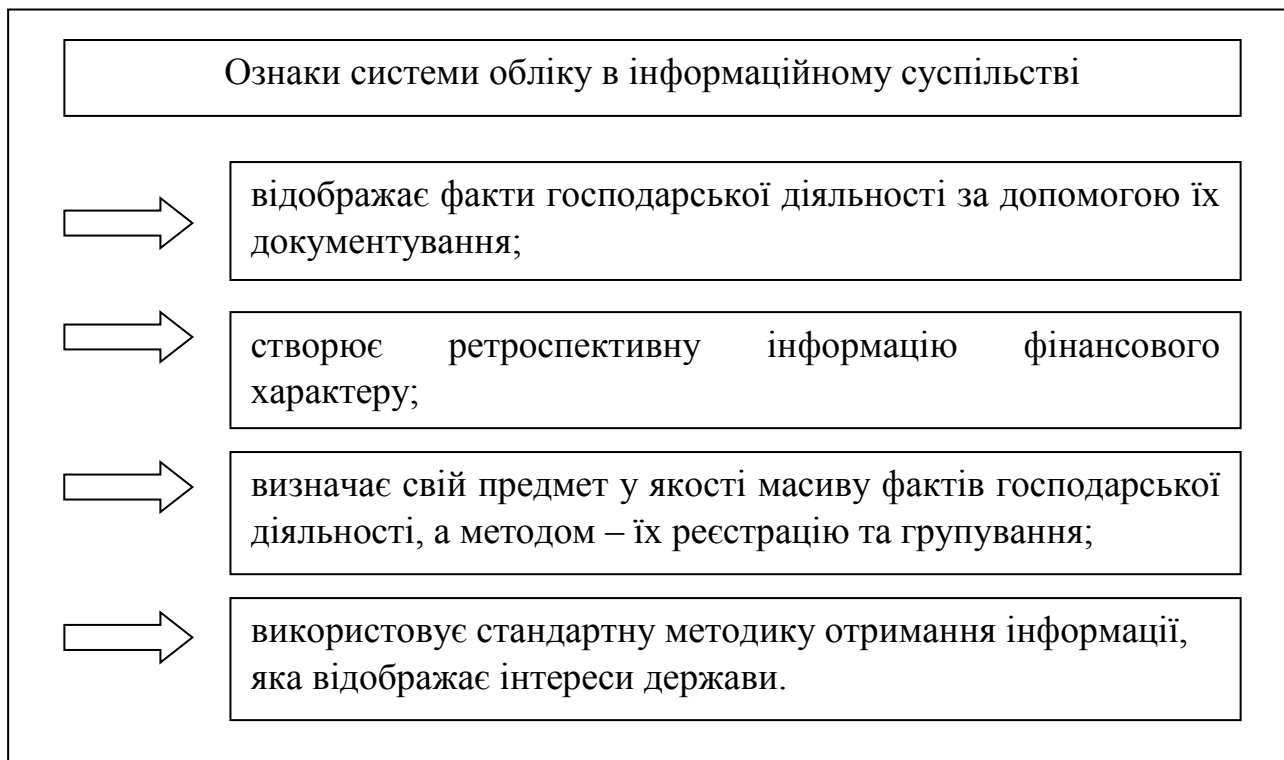

Рис. 1. Ознаки системи обліку інформаційного суспільства

Інформація повинна мати адресований характер і задовільняти вимоги власників підприємства, постачальників, покупців, кредиторів, податкових органів, акціонерів, що стосується зміни питомої ваги власного капіталу, ефективність інвестицій, доходи та ефективність використання ресурсів, бізнес-процесів, цінової політики, кон'юнктури ринку та ін.

Для ефективного управління підприємством персоналу потрібна інформація про витрати виробництва, адміністративні та комерційні витрати в кожному із сегментів бізнесу, прибутковість кожного з напрямів роботи, прибуток від кожного з сегментів бізнесу, ефективність використання ресурсів, продуктивність праці тощо. Всі ці потреби вимагають удосконалення форм і методів збирання даних, підвищення рівня планування, а також удосконалення форм і методів обліку.

Отже, інформація є не лише основою розвитку економіки, а головним її ресурсом. Одна із ключових тенденцій інформаційного суспільства –

послідовне зростання ролі інформації, яка стає важливим фактором виробництва, рушійною силою економічного розвитку і процвітання суспільства. Розвиток системи обліку, яка відповідала б вимогам інформаційного суспільства, очевидно, полягає у поєднанні планування, обліку, контролю та аналізу, результатом якого має стати формування інформації для прийняття управлінських рішень. Для того, щоб облік задовільняв запити зовнішніх та внутрішніх користувачів, він має розширити горизонти своєї діяльності та вдосконалюватися відповідно зі змінами у суспільстві.

Список використаної літератури

1. Панасюк В.М.. Інформатизація та цифровізація: тенденції та напрями розвитку в Україні. *Науковий журнал «Інтелект XXI»* - Випуск 1, 2020. С.110-126.
2. Панасюк В. М., Бурденюк Т. Г. Методика портфельного аналізу конкурентоспроможності підприємства. *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., 22 травня 2020 р. Том 1.* Тернопіль: ТНЕУ, 2020. С.164-166.
3. Шухманн В., Панасюк В., Бурденюк Т. Методика аналізу ефективності впровадження технологій інформаційної безпеки підприємства. *Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія: матеріали III-ої міжнар. наук-практ. інтернет-конф. – Тернопіль, 2018. – с. 77-79.*

Юлія Горецька

РОЛЬ ОБЛІКУ В УПРАВЛІННІ СОБІВАРТІСТЮ ПРОДУКЦІЇ

В умовах ринкової економіки головною метою діяльності будь-якого промислового підприємства є досягнення запланованого фінансового результату (прибутку). Всі інші цілі підпорядковані цьому завданню, оскільки саме прибуток є найбажанішим власним джерелом відновлення ресурсів для подальшого розвитку підприємства. Встановлення фінансового результату ґрунтується на попередньому обліку й аудиту доходів та витрат операційної діяльності підприємства та зіставленні їхніх значень між собою.

Закономірності та логіка підказують, що спочатку мають місце витрати, а потім пов'язані з ними результати. А отже, ефективність діяльності промислового підприємства ґрунтується, перш за все, на правильному обліку і аудиту витрат та тісній їхній ув'язці з доходом, запорукою чого є надійно організоване управління витратами підприємства.